

УДК 338.24

Ірина Крамар, аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ВИДИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Розглянуто основні види та суть інноваційних процесів на малих підприємствах залежно від певних ознак.

Ключові слова: інновації, винахід, підприємницька діяльність.

Iryna Kramar

TYPES OF INNOVATION PROCESSES AT SMALL BUSINESS

Abstract. The basic types and the essence of innovation processes at small enterprises based on certain attributes are considered.

Keywords: innovation, invention, entrepreneurial activity.

Визначення мети й напрямків організації комплексного інноваційного розвитку малих підприємницьких формувань зумовлює необхідність визначення цього поняття. У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі поняття “інновація” є поширеним і має різноманітні трактування залежно від контексту. Вперше термін “інновація” впровадив у науковий лексикон відомий австро-американський економіст і соціолог І. Шумпетер (1883–1950).

І. Шумпетер проводив чітке розмежування між винаходом та інновацією, неодноразово наголошував, що безліч винаходів, у тому числі й тих, що були запатентовані, ніколи не були доведені до конкретного застосування і, таким чином, ніколи не перетворилися в інновацію. За його словами, ідея або науковий принцип не мають жодного значення для економічної практики, якщо вони не були втілені в практику господарювання. В даному випадку йдеться про комплексність інновацій, досягнення найвищої ефективності від застосування різних підходів та шляхів.

У відповідності з класифікацією І. Шумпетера, нововведення носять управлінський, організаційний і технічний характер. Предметом особливої уваги автора у вивченні інноваційного процесу стали технологічні нововведення. І. Шумпетер виділяє п'ять типів інновацій:

– введення нового продукту – такого, з яким споживачі недостатньо знайомі, або введення нової якості цього виду виробу;

– введення нового методу виробництва, ще не випробуваного експериментально у відповідних галузях сфери виробництва, в основі якого необов'язково лежить наукове відкриття, однак його існування можливе лише за нового способу управління товарним виробництвом;

– відкриття нового ринку збуту товарів;

– завоювання нового джерела постачання сировини і напівфабрикатів;

– створення нових організацій (наприклад, створення монопольного становища з допомогою трестів, або його руйнування).

Існує й інша класифікація інновацій за такими ознаками:

– за сферами діяльності (характеру застосування): технологічні, виробничі, економічні, торгові (збутові), соціальні, управлінські;

– за технологічними параметрами: продуктові (нові продукти), процесні (нові технології, методи керування, організаційні форми);

– залежно від глибини змін, що вносяться: радикальні, ординарні, які модифікують або поліпшують винаходи;

– за ступенем новизни: нові для підприємства, нові для галузі, нові для країни, нові для світового ринку;

– за адресатом інновацій: для виробника, для споживача, для суспільства в цілому.

Відштовхуючись від наведеної типології та враховуючи специфіку комплексного розвитку інноваційних процесів у сфері підприємницької діяльності, їх за характером можна поділити на такі взаємопов'язані види:

– технічні новинки і нововведення, які проявляються у вигляді нових продуктів (виробів), технологій виготовлення, засобів виробництва (машин, устаткування, енергії, конструкційних матеріалів);

– організаційні нововведення, що охоплюють нові методи й форми організації всіх видів діяльності малих підприємств, установ, організацій та інших ланок суспільного виробництва (організаційні структури управління сферами науки та виробництва, форми організації різних типів виробництва й колективної праці тощо);

– економічні – методи господарського управління наукою та виробництвом через реалізацію функцій прогнозування і планування, фінансування, ціноутворення, мотивації та оплати праці, аналізування, контролювання, оцінювання результатів діяльності та ефективності використання ресурсів;

– соціальні – різні форми активізації людського чинника (професійна підготовка й підвищення кваліфікації персоналу, передусім керівного складу всіх рівнів; стимулювання творчої діяльності; поліпшення умов і постійне підтримування високого рівня безпеки праці; охорона здоров'я людини та охорона довкілля; створення комфортних умов життя тощо);

– юридичні – нові і змінені закони та різноманітні нормативно-правові документи, що визначають і регулюють усі види діяльності підприємств та організацій.

Між окремими видами інноваційних процесів (новинок, нововведень) існує досить тісний взаємозв'язок. Технічні новинки зумовлюють, передусім, відповідні організаційні нововведення, а останні потребують, як правило, певних змін в економічному механізмі діяльності як підприємств, так і ВНЗ.

Ефективні технічні, організаційні та економічні нововведення неодмінно призводять до помітних позитивних змін у соціальних процесах на малих підприємствах, а постійна актуалізація нагальних завдань соціального характеру ініціює розв'язання їх за допомогою нових економічних рішень. Це веде до застосування базових нововведень в нетрадиційних сферах. Зрештою, усі нововведення на малих підприємствах, зорієнтованих на динамічний розвиток і невинне підвищення ефективності виробництва, мають спиратися на відповідні нормативно-законодавчі акти – інакше вони не справлятимуть належного впливу на масштаби й терміни досягнення соціально-економічних цілей діяльності підприємств та організацій.